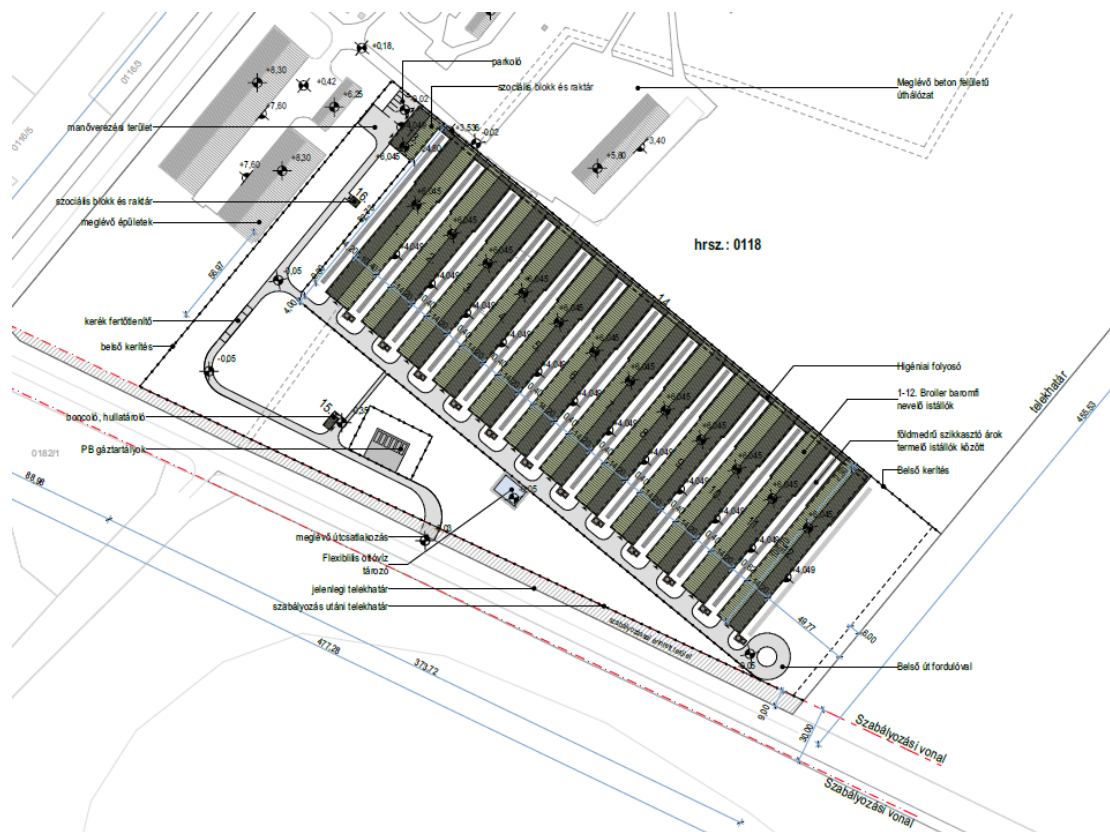

Közérthető összefoglaló

A Greleger Kft. Szerep Hosszúhát 0118 hrsz alatti szarvasmarhatelepen egy új brojler telep kivitelezését tervezi.

A tervezett új telep **399 600 db brojler férőhely kapacitású**, amely a *környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról* szóló 315/2005 (XII. 25.) Kormány rendelet alapján nagy létszámú állattartó telepnek minősül, amely meghaladja a rendelet 1. sz. melléklet 1.a) pontjában meghatározott (baromfitelep 85 000 férőhelytől broilerek számára) környezeti hatásvizsgálati határértéket, valamint a rendelet 2. sz. melléklet 11.a) pontjában meghatározott (40 000 férőhely baromfi számára) egységes környezethasználati határértéket is. A fenti okból kifolyólag benyújtja a telep az összevont környezeti hatásvizsgálati és teljes körű környezetvédelmi felülvizsgálati dokumentációját. A teljes körű felülvizsgálati dokumentáció, valamint a mellékletek a 12/1996. (VII. 4.) KTM rendeletben előírtak szerint állítottuk össze. Úgy, hogy megfeleljenek az egységes környezethasználati engedély tartalmi követelményeinek is. Rögzítésre került a telephelyen végzett tevékenységek részletes leírása, ezek környezetre gyakorolt hatása, alátámasztva mérések értékeivel.

A telepet, mint tejelő szarvasmarha telepet a valamikori Hosszúhát Állami Gazdaság létesítette, amely a Hajdúszoboszlói Állami Gazdaság, majd Kösely Zrt tulajdonába és használatába került. 2021-ben a Kösely Zrt.-től a már évek óta üresen álló telepet a Nagisz Zrt. megvásárolta. Az új telep létesítését a Greleger Kft., a Nagisz Csoport tagja tervezi.

Levegő

A baromfitelep létesítésének és üzemeltetésének levegőkörnyezeti hatásait a rendelkezésre álló meteorológiai, technológiai és emissziós adatok alapján értékeltük. A meteorológiai alapadatokat a Lakes Environmental Weather Research and Forecasting (WRF) numerikus modell szolgáltatja, 12 km-es rácsfelbontás mellett. A térségre jellemző uralkodó szélirányok elsősorban ÉK, valamint DNY, az éves átlagos szélesség 3.74 m/s. A szélviszonyok és a vertikális légköri paraméterek alapján a terjedésszámítások megfelelő meteorológiai megalapozottsággal készültek el.

A telepítési munkák várható levegőkörnyezeti terhelése

A kivitelezési szakaszban a levegőterhelést elsősorban a földmunkák, az alapozás, az előregyártott szerkezetek helyszínre szállítása és szerelése, valamint az ezekhez kapcsolódó gépi és közúti anyagmozgatás okozza. A dokumentáció szerint az építési munkák során alkalmazott géppark fő elemei a kotrógép, daru, kompresszor, dózer, tehergépjárművek, önjáró betonmixer és trailer. A munkagépek egyidejű teljes terhelésű működése nem reális, ezért a számításoknál 20%-os egyidejű kapacitáskihasználással számoltunk, ami konzervatív, ugyanakkor a valós üzemi helyzethez közelítő megközelítésnek tekinthető.

A munkagépek légszennyezőanyag-kibocsátása elsősorban szén-monoxidból, nitrogén-oxidokból, szénhidrogénekből, kén-dioxidból, szilárd részecskékből és szén-dioxidból áll. A korrigált összes kibocsátás a kivitelezési időszakban a becslések szerint 1.809 g/h SO₂, 1884 g/h CO, 150.7 g/h NO_x, 71.6 g/h CH₄, 5.652 g/h PM és 285.9 kg/h CO₂. Ezen kibocsátások mellett a kivitelezéshez kapcsolódóan jelentős szerepe van a fugitív porterhelésnek is.

E porkibocsátás két fő forrása a szélérozió és a járművek által felvert por. A széléroziós

kiporzást az U.S. EPA irányelvei alapján becsültük. A számítások szerint a porterhelésre csak a nagyobb, 7.49 m/s feletti szélességek esetén lehet számítani, amely a térségben viszonylag alacsony, mintegy 4%-os éves gyakorisággal fordul elő. A porterhelés csökkentése a munkaterület nedvesen tartásával biztosítható. A járművek által felvert por kibocsátását szintén EPA módszertan szerint határoztuk meg; 5 nehéz jármű egyidejű telephelyi mozgása esetén a porterhelés 1771 g/h nagyságrendű, amely megfelelő nedvesítés mellett közel felére, mintegy 886 g/h-ra mérsékelhető.

A kivitelezési tevékenység levegőkörnyezeti hatásának értékeléséhez hatástávolság-számítás készült. Eszerint az SO₂, CO, NO_x, PM₁₀ és CH komponensek várható hatástávolsága 22–26 m, míg az összes szálló por (TSPM) esetében 162 m. A rövid idejű maximális terheltségek egyik vizsgált komponens esetében sem érik el a vonatkozó légszennyezettségi határértékek 10%-át a lakott területeken. A kivitelezésből eredő levegőterhelés döntően az építési területen belül jelentkezik, lakott területeket nem érint, és átmeneti jellegű.

Az üzemelés során várható levegőkörnyezeti kibocsátások

Az üzemelés levegőkörnyezeti szempontból meghatározó forrása maga a baromfitartási technológia. A telepen 12 termelő épület szerepel. Az állatlétszám összesen 399600 brojlercsirke, istállónként 33300. A nevelési ciklus 42 napos, ezt 2 hetes szervizidőszak követi, a telep működése pedig egyszerre betelepítés – egyszerre kitelepítés rendszerben történik.

Az üzemelés fő diffúz légszennyező komponensei az ammónia (NH₃), a metán (CH₄), a dinitrogén-oxid (N₂O), a szálló por, továbbá a bűzkibocsátás. Az intenzív baromfitartásból eredő szennyezések forrása elsősorban az állatok anyagcseréje, a trágya keletkezése, kezelése és tárolása, a takarmányozási és szellőzési technológia, valamint a mélyalmos tartásból eredő porterhelés.

Az állattartásból eredő becsült átlagos diffúz kibocsátások a következők: NH₃ 9032 g/h, CH₄ 1460 g/h, N₂O 798 g/h, PM₁₀ 1368 g/h, CO₂ 280 kg/h.

A fűtésből 44.62 g/h CO, 278.9 g/h NO_x és 842 kg/h CO₂ származik. A munkagépek és az aggregát további terhelést jelentenek.

A teljes, összesített légszennyezőanyag-kibocsátás a dokumentáció szerint NH₃ 9032 g/h, CH₄ 1466.05 g/h, N₂O 798 g/h, SO₂ 1.378 g/h, CO 1320.62 g/h, NO_x 1827.3 g/h, PM₁₀ 1448.82 g/h, CH 22.99 g/h és CO₂ 1344 kg/h.

Ammónia és egyéb diffúz kibocsátások terjedése

Az ammónia terjedésének értékelését AERMOD View 13 szoftverrel végeztük, az ólcsoportokat felületi forrásként kezelve. Az éves NH₃ terheltség eloszlása alapján a maximális terheltség 176 µg/m³. A dokumentációból az következik, hogy az ammónia az egyik legfontosabb környezetterhelő légszennyező anyag. Hozzájárulhat a talajok és vizek eutrofizációhoz, valamint másodlagos aeroszolképződéséhez. Az ammóniakibocsátás mérséklését szolgáló BAT-elemek érvényesítése kiemelten fontos.

A baromfitartás során keletkező por jelentős része bioaeroszol jellegű, amely szerves és szervetlen részecskéket, továbbá mikroorganizmusokat is tartalmazhat. A porkibocsátás nagyságát a szellőzés, az alom típusa, a takarmány állaga, az állatok aktivitása és az épületek páratartalma befolyásolja. A porkibocsátás mérséklése pelletált takarmány alkalmazásával, megfelelő alomhasználattal, rendszeres takarítással, valamint all-in/all-out technológiával biztosítható.

Bűzkibocsátás és szaghatás

A telep teljes kapacitása mellett a baromfitartásból eredő bűzkibocsátás 187812 SZE/s, istállónként 15651 SZE/s. A 4/2011. (I. 14.) VM rendelet 2. melléklet 3.15. pontja szerint az intenzív állattartó telepek szagra vonatkozó tervezési irányértéke 3 SZE/m³. A bűzterjedés

A hatósági értékelés szempontjából fontos megjegyezni, hogy a szaghatás a környező területhasználattól, a telep és a legközelebbi védendő objektumok távolságától, valamint az üzemeltetés fegyelmétől nagymértékben függ. A szaghatás elsősorban a trágya, az alom és a szellőztetéssel eltávozó használt levegő révén jelentkezhet. Külön légtisztító berendezés nem kerül beépítésre, így a bűzhatás mérséklése elsősorban a technológiai fegyelem, a rendszeres kitrágyázás, az alom megfelelő kezelése és az épületek higiéniai állapotának fenntartása révén biztosítható.

Az istállók fűtését épületenként 6 db, egyenként 60 kW teljesítményű hőlégfűvő biztosítja. Bejelentésre kötelezett légszennyező pontforrás nem létesül. A fűtési kibocsátások fő komponensei a CO, CO₂, NO_x. A teljes telepre számított fűtési kibocsátás 44.618 g/h CO, 278.860 g/h NO_x és 841.722 kg/h CO₂.

Közlekedési eredetű terhelések

A telep üzemeléséhez kötődő közlekedési kibocsátások érzékelhetően növelik a helyi közúti emissziókat, különösen a NO₂, SO₂ és PM komponensek esetében, ugyanakkor a teljes levegőterheltség továbbra is a határértékek alatt marad. A telephelyi forgalom a 4211. út meglévő forgalmához képest ugyan nem elhanyagolható, de önmagában nem eredményez kedvezőtlen levegőminőségi állapotot.

[illegible]

	m								
Maximális 1 h terheltség távolsága	13	13	13	13	13	13	10	13	
A-feltétel távolsága	773	-	-	-	-	23	503	-	
B-feltétel távolsága	466	-	-	-	-	-	343	-	
C-feltétel távolsága	26	26	26	26	26	26	22	26	
D-feltétel távolsága									589
	µg/m3								
A vizsgált területen okozott átlagos immisszió	78.7	12.8	6.96	0.00505	5.64	2.85	11.2	0.20	

* PM10 esetén 24 óras átlag

Pontforrás (aggregát)

Szennyező anyag	SO2	CO	NO _x	PM10*
	µg/m3			
1 órás határérték	250	10000	200	50*
Alapterheltség	5	300	8	10
A-feltétel	25	1000	20	5*
B-feltétel	49	1940	38.4	8*
Maximális 1 órás terheltség	0.0176	14.8	33.3	1.65
C-feltétel	0.0141	11.8	26.6	1.32
	m			
Maximális 1 órás terheltség távolsága	161	161	161	158
A-feltétel távolsága	-	-	343	-
B-feltétel távolsága	-	-	-	-
C-feltétel távolsága	258	260	258	252
	µg/m3			
A vizsgált területen okozott átlagos immisszió	0.00717	6.04	13.5	0.660

Az elemzések azt mutatják, hogy a telephely levegőterhelése várhatóan nem okoz határérték feletti terheléseket. Az aggregát csak rendkívüli esetben, áramszünet idején működik.

Víz

A baromfitartás teljesen zárt technológiában valósul meg. A telepen keletkező folyékonyhulladékot a jogszabályi előírásoknak megfelelően gyűjtik, majd ártalmatlanítják. A talajvíz minta vizsgálati eredménye alapján kijelenthető, hogy a telephelyen a tevékenységből eredő talajvízszennyezés nincs.

Hulladékgazdálkodás

A telephelyen keletkező hulladékok és veszélyes hulladékok kezelése (gyűjtés, tárolás, elszállítás, átadás) a jogszabályi előírásoknak megfelelően történnek. Meg van teremve mind a tárgyi, mind a személyi feltételei a jogszabályi előírásoknak való megfeleléshez. A munkautasítások szabályozzák a veszélyes anyagok felhasználásának rendjét, valamint a keletkező hulladékok kezelésére vonatkozó feladatokat. A munkautasítások betartása mellett a hulladékgazdálkodásból nem történhet környezet terhelés.

Talaj

A telepen keletkező szennyvizek szivárgás mentes körülmények között kerülnek majd összegyűjtésre. Az almostrágya kitermelése során nem kerül majd lerakásra a telepen. Az istállókból kitermelés során egyből szállítójárműre rakják, és vállalkozók szállítják el hasznosításra. Talaj vizsgálati eredmények szerint a telepen nincs talajszennyezésre utaló adat.

Zaj-rezgés

A NAGISZ Szerep-Hosszúhát tanya területére tervezett csirke nevelő telepe létesítése, üzemeltetése és majdani bontása zajvédelmi szempontból megengedhető mértékű környezeti zajterhelést okoz. Ugyanez elmondható a tevékenységhez kapcsolódó járműforgalomról is. Az üzemelés során a telephelytől mintegy 340 m-re lévő lakóterület –köszönhetően a zajforrások elhelyezésének mérhető többlet zajterhelést nem fog kapni.

Élővilág

Megállapítható a természetvédelmi vizsgálat alapján, hogy a tervezett beruházásnak a megfelelő előírások biztosításával a természeti értékekre károsító, vagy veszélyeztető hatásai nem lesznek. A tervezett beruházás összeegyeztethető a Natura 2000 terület kijelölést és fenntartását célzó megállapításokkal és feltételekkel. Várhatóan a beruházást követően a természeti rendszerekben nem következik be kedvezőtlen változás. A jelölő élőhelyek és fajok fennmaradását nem károsítja, és nem veszélyezteti.

A tervezett brojler telep annak ellenére, hogy nagyszámú állattartásnak minősül nem feltételez jelentős változást a környező természeti rendszerek fennmaradására, állapotára.

Tekintettel arra, hogy a tartás technológiának jelentős környezeti terhelő hatása nem feltételezhető, telek határon kívülre, így a környező területekre jelentős változást nem fog eredményezni.

BAT

A telep meg felel a BAT előírásainak.

A környezeti állapotváltozások által érintett emberek egészségi állapotában, életminőségében és életmódjában várható változások ismertetése

Esetleges talajvíz szennyeződés hatása

A telephelyi tevékenység révén - amennyiben Nádudvar település lakossága közt van olyan, aki talajvízkútból nyeri az ivóvizet -, a talajvízbe oldódva, azzal vándorolva esetlegesen nitrát juthat az érintettek szervezetébe.

Ugyanakkor egy ilyen esemény valószínűsége elhanyagolható mértékű, az alábbiakból kifolyólag.

- a) A felszín alatti vízzel mozgó szennyezettség elmozdulásának irányát és mértékét elsősorban a diszperzió és az advekció aránya határozza meg. A terjedés sebességének meghatározásához kiszámítottuk a Darcy-féle valós talajvíz áramlási sebességet, mely a talajvíztartó rétegre:

$$VD = K \cdot i / n = X \text{ m/év}$$

$K = 10^{-6} \text{ m/s}$ agyagos homok réteg esetén (irodalmi adat)

$i = 0,005$ (terepi mérések alapján)

$n = 0,07$ – agyagos homok

$$VD = 0,07 \cdot 10^{-6} \text{ m/s} \cdot 3,15 \cdot 10^7 \text{ s/év} \rightarrow VD = 2,2 \text{ m/év}$$

A felszín alatti vízáramlás és így egy esetleges szennyeződés terjedés sebessége a vizsgált területen maximum 2,2 m/év körüli értékre tehető. A felszín alatti víz áramlási irányára a jelenlegi állapot felmérés alkalmával egyértelmű irány nem határozható meg. Konzervatív módon a távolsággal vagy idővel kialakuló koncentrációcsökkentő folyamatokat mértékét nullának feltételezve 5 év alatt - amennyiben a nitrát szennyeződés folyamatosan jelen lenne legalább a mért mértékben – minimális távolságot, 11 m-t tenne meg a szennyeződés.

- b) A szennyező anyag a természetes folyamatok révén is a szennyezettségi határérték alatti szintre csökkennek, azonban ehhez szükséges, hogy a szennyező anyag utánpótlása megszűnjön.

Tekintettel arra, hogy a tervezett baromfitelepen a trágyatároló létesítmény nem tervezett, a trágya külső vállalkozónak kerül majd átadásra, így ezzel a legnagyobb szennyező forrás sem releváns.

Továbbá a tervezett új épületek üzemeltetése a felszín alatti, felszíni vizekre várhatóan szintén nem fog kedvezőtlen hatást gyakorolni. Olyan zárt technológia kiépítése valósul meg, mely megakadályozza, kizárja a trágya talajjal (majd talajvízzel) való érintkezését.

- c) A telephely műszaki kialakítása a legtöbb esetben a szennyezőanyagok biztonságos tárolását teszi lehetővé.

Azonban nem kizárható, hogy szélsőséges elemi káresemény, pl. nagy erejű földrengés, nem várt talajmozgások, nagy erejű, hosszan tartó viharok, intenzív esőzés, ill. szakszerűtlen munkavégzés következtében kialakult meghibásodás esetén pl. csurgalékvíz szivároghat el. Azonban ez sem feltétlen veszélyeztetné a lakosság egészségi állapotát.

Feltételezve, hogy a legközelebbi, a telephely határától ~300 m-re lévő házaknál fűrt kutakból nyerik az ivóvizet, még akkor is a talajvízzel csak igen sok idő alatt tudna eljutni a szennyeződés a veszélyeztetett ingatlanokig.

Ezen távolság és idő alatt a nitrát koncentrációja leginkább a denitrifikáció, hígulás, adszorpció révén valószínűsíthetően jelentősen csökkenne.

Esetleges levegőszennyezés hatásai

- a) Az ammónia – mint légszennyező anyag – a kialakuló bűzhatás szempontjából jelentős légszennyező anyag.

A hatásterület nagyságát és az ammónia légszennyező anyag esetében irodalmi adatként alkalmazott $26 \mu\text{g}/\text{m}^3$ –es koncentrációnak (szagküszöb) megfelelő isovonalat figyelembe véve normál esetben a lakóingatlanoknál zavaró mértékű bűzhatás kialakulása nem valószínűsíthető; azonban extrém időjárási körülmények között előfordulhat, hogy bűzhatás alakul ki.

- b) Az ammónia színtelen, igen erősen irritáló, bázikus kémhatású gáz, amely a szerves anyagok bakteriális lebomlásából származik. Mivel az ammónia vízzel oldékony, porszemcsékhez, az alomanyagokhoz csak úgy kötődik, mint a nyálkahártyához.

Toxikus a sejtekre, az ammóniamérgezés kötőhártya gyulladást, köhögést, tüsszögést és légzésbénulást okozhat.

Ember számára már alacsony ($5-50 \text{ ppm} = 5000-50000 \mu\text{g}/\text{dm}^3$) koncentrációban is jól érzékelhető. Fontos megjegyezni, hogy a mérgező gáz fiziológiai hatásai már az észlelhetőség koncentrációjánál is megfigyelhetők. Erősen irritáló hatású gáz, amely a nedves szövetekkel (légzőszervek, szem) érintkezve fejt ki roncsoló hatását. A nyálkahártyák izgalma $100-500 \text{ ppm}$ szinteknél jelenik meg.

Az ammónia esetében ismeretes, hogy a tüdő finomszerkezetében okoz elváltozásokat, mint pl. a légjáratok csillózottságának a ritkulása, amely feltehetően erősen gyengíti a porral szembeni mechanikai védelmet. Ezzel egy időben felszaporodnak a nyálkatermelő sejtek, megváltoztatva a légcsövek tisztulási folyamatait és lehetővé téve a patogén mikrobák megjelenését és szaporodását.

Másik súlyos támadási pontja a levegő ammóniaszennyeződésének, a szaruhártya és a kötőhártya, melyek gyulladása $60-70 \text{ ppm}$ ammóniaszinteknél már megfigyelhető.

A fentiek alapján megállapítható, a tervezett baromfitelepi tevékenység, és a környező népesség egészségügyi állapotára szignifikáns hatást nem fog gyakorolni.

A tevékenység hatása által érintett népesség társadalmi, gazdasági helyzetében várható változások értékelése

A bekövetkező károk és felmerülő költségek

A tervezett beruházás révén bekövetkező lakossági kár és ebből fakadó költségek nem várhatóak.

A hatásterületek használatának és használhatóságának megváltozása, és az ennek következtében esetleg beálló életminőség és életmódbeli változások

Jelen dokumentációban az egyes környezeti elemekre gyakorolt hatások alapján meghatározott hatásterületek jelentős mértékben nem változnak meg a tervezett beruházás kapcsán, így a területhasználatokban sem történik változás.

A lehetséges igénybevettséget, zavarást, veszélyeztetést, szennyezettséget, károsítást és kipusztítást elkerülő, megelőző, csökkentő kiegyenlítő intézkedések bemutatása

Egy broiler telep működése során többféle környezeti, társadalmi és ökológiai hatással kell számolni. A következőkben bemutatom azokat az intézkedéseket, amelyekkel ezek a hatások megelőzhetők, csökkenthetők vagy kiegyenlíthetők, és amelyek célja a környezeti igénybe vétel, zavarás, veszélyeztetés, szennyezettség, károsítás vagy fajok kipusztításának elkerülése.

1. Igénybevétel és zavarást csökkentő intézkedések

- a) Telepítés helyének gondos kiválasztása
 - Távolságtartás lakott területektől, természetvédelmi területektől, vizes élőhelyektől.
 - Területhasználati konfliktusok elkerülése (pl. mezőgazdasági termelés, turizmus).
- b) Telep kapacitásának optimalizálása
 - Olyan méretű telep kialakítása, ami nem okoz túlzott terhelést a környezetre (vízhasználat, energiaigény, hulladéktermelés).
- c) Szezonális zavarások minimalizálása
 - Fészkelési időszakokhoz igazodó munkavégzés a környező élőhelyeken (pl. fakivágás kerülése tavasszal).

2. Szennyezés és károsítás megelőző intézkedései

- a) Trágya és alom kezelése
 - Zárt rendszerű tárolás, szivárgásmentes tárolók használata.
 - Megfelelő szállítás, komposztálás vagy mezőgazdasági hasznosítás szakszerűen.
- b) Levegőszennyezés csökkentése
 - Szellőzőrendszerek szűrőberendezésekkel (ammónia, por).
 - Zárt istállórendszerek, automatikus etetés és alomnedvesítés.
- c) Szennyvízkezelés
 - Telepen keletkező szennyvíz (mosásból, takarításból) zárt rendszerbe vezetése, saját vagy közüzemi tisztítóba irányítás.
- d) Zaj- és fényterhelés mérséklése
 - Csendes technológiák alkalmazása, zajvédő falak, természetes zöldsávok.
 - Éjszakai világítás minimalizálása, csak szükség szerinti használat.

3. Élővilág veszélyeztetésének elkerülése

- a) Élőhelyek megőrzése
 - Természetes élőhelyek érintetlenül hagyása, zöldsávok kialakítása.
 - Vízfolyások, fasorok, vizes élőhelyek védelme.
- b) Vadon élő állatok védelme
 - Madarak, kételtűek és kisemlősök élőhelyeinek megőrzése, búvóhelyek kialakítása.
 - Rovarbarát növényzet telepítése a telep körül.

4. Katasztrófa- és egészségvédelmi intézkedések

- a) Járványmegelőzés
 - Bio-biztonsági intézkedések: fertőtlenítő kapuk, védőruházat, látogatók korlátozása.
 - Állatorvosi felügyelet, vakcinázás, antibiotikumok felelős használata.
- b) Tűzvédelem és balesetmegelőzés
 - Tűzoltó berendezések, menekülési útvonalak, rendszeres karbantartás.

5. Kiegyenlítő és jóvátételi intézkedések

- a) Zöldfelületek létrehozása:
 - Telep körül fásítás, őshonos növényekkel történő beültetés.
 - Zöldsávok, biodiverzitás-barát kertek kialakítása.
- b) Ökológiai kompenzáció
 - Élőhely-rekonstrukció más területeken, ha az eredeti károsul.
 - Madárodúk, beporzóknak alkalmas virágos rétek telepítése.
- c) Oktatás és közösségi kapcsolatok
 - Lakosság tájékoztatása, panaszkezelés.
 - Nyílt napok, bemutatók az átláthatóság növelésére.